

Vergaderjaar 1991–1992

21 155

Wijziging van de regeling van de overdracht van aandelen op naam in naamloze vennootschappen en besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid

Nr. 17

AMENDEMENTEN VAN DE LEDEN VERMEEND EN V.A.M. VAN DER BURG

Ontvangen 21 januari 1992

De ondergetekenden stellen de volgende amendementen voor:

Artikel I wordt als volgt gewijzigd:

I

In onderdeel B wordt in artikel 86, eerste lid, eerste volzin, «is vereist een daartoe bestemde akte overeenkomstig de bepalingen van het tweede lid, welke door de bij de rechtshandeling betrokken partijen is ondertekend» vervangen door: is vereist een daartoe bestemde ten overstaan van een in Nederland standplaats hebbende notaris verleden akte waarbij de betrokkenen partij zijn.

II

In onderdeel B vervalt artikel 86, tweede lid.

III

In onderdeel B wordt de aanhef van artikel 86, derde lid, vervangen door:

3. Akten van uitgifte of levering moeten vermelden:

IV

In onderdeel B vervalt artikel 86, vierde lid.

V

In onderdeel B wordt in artikel 86a, eerste lid, «de bepalingen van artikel 86 leden 1 en 2» vervangen door: artikel 86 lid 1.

VI

In onderdeel B wordt artikel 86b vervangen door:

Artikel 86b

1. Behoudens het bepaalde in artikel 86a lid 2 geschiedt de erkenning in de akte danwel op grond van overlegging van een notarieel afschrift of uittreksel van de akte.

2. Bij erkenning op grond van overlegging van een notarieel afschrift of uittreksel wordt een gedagtekende verklaring geplaatst op het overgelegde stuk.

3. De betekening geschiedt van een notarieel afschrift of uittreksel van de akte.

VII

In onderdeel C wordt in artikel 196, eerste lid, eerste volzin, «is vereist een daartoe bestemde akte overeenkomstig de bepalingen van het tweede lid, welke door de bij de rechtshandeling betrokken partijen is ondertekend» vervangen door: is vereist een daartoe bestemde ten overstaan van een in Nederland standplaats hebbende notaris verleden akte waarbij de betrokkenen partij zijn.

VIII

In onderdeel C vervalt artikel 196, tweede lid.

IX

In onderdeel C wordt de aanhef van artikel 196, derde lid, vervangen door:

3. Akten van uitgiften of levering moeten vermelden:.

X

In onderdeel C vervalt artikel 196, vierde lid.

XI

In onderdeel C wordt in artikel 196a, eerste lid, «de bepalingen van artikel 196 leden 1 en 2» vervangen door: artikel 196 lid 1.

XII

In onderdeel C wordt artikel 196b vervangen door:

Artikel 196b

1. Behoudens het bepaalde in artikel 196a lid 2 geschiedt de erkenning in de akte dan wel op grond van overlegging van een notarieel afschrift of uittreksel van de akte.

2. Bij erkenning op grond van overlegging van een notarieel afschrift of uittreksel wordt een gedagtekende verklaring geplaatst op het overgelegde stuk.

3. De betekening geschiedt van een notarieel afschrift of uittreksel van de akte.

Onderdeel E wordt vervangen door:
E. Artikel IV vervalt.

Toelichting

1. Algemeen

Deze amendementen beogen enerzijds het bevorderen van de rechtszekerheid anderzijds het leveren van een bijdrage aan het beleid gericht op de bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik. Daarnaast leiden deze amendementen er tevens toe dat de wijze van overdracht van aandelen meer overeenkomt met de wijze waarop dat elders in Europa is geregeld.

Daartoe wordt in de onderhavige amendementen bij de overdracht van aandelen op naam van de notariële akte verplicht gesteld. Deze akte wordt vervolgens geregistreerd.

2. Rechtszekerheid

In het wetsontwerp wordt naar ons oordeel onvoldoende aandacht besteed aan de rechtsonzekerheid die kan ontstaan met betrekking tot de positie van de aandeelhouder en de vennootschap indien de voorgestelde methodiek gevolgd wordt. Dit zal met name het geval zijn indien de thans aan de overdracht gestelde formaliteiten niet nauwkeurig worden nageleefd, hetgeen met name voorstelbaar is indien een overdracht plaatsvindt bij onderhandse akte. De gevolgen van een nietige overdracht kunnen zeer ingrijpend zijn. Niet alleen kunnen de verkrijgers van de aandelen daardoor worden geschaad, maar tevens kan de vennootschap, wier aandelen gebrekkig worden overgedragen, geconfronteerd worden met rechtshandelingen die nietig of vernietigbaar blijken te zijn op grond van het feit dat rechten worden uitgeoefend op aandelen door personen die geen eigenaar zijn en mitsdien niet bevoegd zijn die rechten uit te oefenen. Het is niet de bedoeling van de indieners van het amendement om uitputtend alle argumenten te herhalen, teneinde aan te tonen dat het rechtsverkeer geschaad kan worden doordat er overdrachten van aandelen plaatsvinden die tastbaar blijken te zijn. Een goed overzicht van de aspecten, die een rol spelen bij een aantastbare overdracht van aandelen heeft Mr. W. Westbroek gegeven in het Financiële Dagblad van 9 augustus 1990. Voorts zij verwezen naar het themanummer van het WPNR, Weekblad voor privaatrecht, notariaat en registratie, nummer 5966 (1990), dat handelt over de levering van aandelen op naam. In dit themanummer zijn een vijftal voordrachten opgenomen, die zijn gewijd aan het onderhavige voorstel van wet. Voorts zij verwezen naar het artikel van Prof. Slagter in het maandblad De naamloze vennootschap van oktober 1989. Niet alleen hebben wetenschappelijke juristen zich bezig gehouden met de vraag op welke wijze de rechtsonzekerheid, die het gevolg is van aantastbare aandelenoverdrachten, vermeden kunnen worden, maar tevens is er van uit de juridische praktijk op aangedrongen een zodanige regeling te treffen dat deze rechtsonzekerheid wordt vermeden. Verwezen zij naar de brief die een zestiental vooraanstaande advocaten- en notariskantoren op 12 september 1988 aan het Ministerie van Justitie stuurden, waarin wordt aangedrongen op een zodanige regeling dat er een einde komt aan de huns inziens onhoudbare situatie.

Ondergetekenden zijn van oordeel dat de rechtsonzekerheid ermee gediend is, indien voor de overdracht wordt voorgeschreven dat deze bij

notariële akte dient te geschieden. De verplichte inschakeling van de notaris bevordert de rechtszekerheid als volgt:

a. De notaris waarborgt dat aan alle wettelijke en statutaire formaliteiten wordt voldaan. De notaris zorgt voor een juridisch juiste akte. De notariële praktijk leert dat juist ten aanzien van het nakomen van de formele voorschriften voor een aandelenoverdracht de meeste fouten (bewust of onbewust) worden gemaakt, met alle gevolgen over de (niet-)rechtsgeldigheid van de overdracht vandien. De notaris zal er voor zorgen dat *erkenning of betekening van de overdracht direct zal plaatsvinden*. Aantastbaarheid van aandeelhoudersbesluiten wordt daarmee voorkomen.

De onderhandse akte biedt deze zekerheden niet (altijd).

b. De notaris heeft de plicht een titel-recherche te doen, waardoor eerdere aandelentransacties worden getraceerd. Voor vennootschappen waarvan de aandelen in het verleden steeds op een rechtsgeldige wijze zijn overgedragen, zal die notariële recherche weinig tijdrovend, weinig belastend en dus niet erg kostbaar zijn. Indien het voor de notaris moeilijk is na te gaan of vorige overdrachten rechtsgeldig hebben plaatsgevonden, geldt dat in nog sterkere mate voor de niet-notariële opsteller van een onderhandse akte. Overigens zal bij de invoering van de notariële akte dit probleem zich slechts gedurende een relatief korte periode voordoen; de inschakeling van de notaris zorgt op den duur voor een geordend rechtssysteem terzake. Bij de onderhandse akte zal dit probleem altijd blijven bestaan.

c. De notaris zal er door zijn onpartijdigheid op kunnen toezien dat beide partijen de verplichtingen die het NBW aan verkopers en kopers oplegt (zie bijvoorbeeld de artikel 7:9, 7:15 en 7:17), zullen nakomen of zijn nagekomen.

3. Bestrijding misbruik en oneigenlijk gebruik

Het voorliggende wetsontwerp is het gevolg van het amendement Vermeend, Van der Burg en De Grave dat is aangenomen bij de behandeling van de zgn. Derde Misbruikwet. Bij dit amendement werd beoogd de misbruikbestrijding te versterken door een registratie van de akten van aandelenoverdrachten voor te schrijven. Ondergetekenden wijzen in dit verband op de bijdragen van Mr. M.C. Udink in het Financiële Dagblad van 6 november 1990 en Account van juli 1991. Daarin stelt deze dat bovenbedoelde regeling voor de overdracht van aandelen zeer dienstig kan zijn bij de bestrijding van vormen van misbruik. Mr. Udink beveelt in dit kader het verplicht stellen van de notariële akte van aandelenoverdracht aan.

Uit het oogpunt van misbruikbestrijding heeft de notariële akte sterk de voorkeur boven een onderhandse akte:

- a. de inschakeling van de notaris werkt drempelverhogend voor de echte fraudeur;
- b. de notaris is gelegitimeerd lastige vragen te stellen en is verplicht zijn dienst te weigeren wanneer hem van enige fraude blijkt;
- c. in de notariële akte moeten de gegevens van de natuurlijke personen die handelen namens de rechtspersonen/verkoper of -koper, worden vermeld. Dit zal in een onderhandse akte niet (altijd) gebeuren;
- d. inschakeling van de notaris leidt tot een verbetering van de juridische kwaliteit van de betreffende overeenkomst;

e. de notaris zal onderzoeken óf de BV/NV wel bestaat, en zo ja hoe lang;

f. bij een geregistreeerde onderhandse akte vindt er geen preventieve controle plaats, bij een notariële akte wel.

4. *Europa/handelsverkeer*

Europa

Vrijwel alle landen in (continentaal) Europa schrijven de notariële akte bij aandelenoverdracht verplicht voor. In het «nieuwe» Europa zou Nederland een ongewenste uitzonderingspositie innemen, hetgeen een negatieve aantrekkingskracht kan veroorzaken.

Handelsverkeer

De notariële akte zal niet belemmerend behoeven te werken bij de snelheid waarmee zakelijke transacties tot stand komen. Zoals hiervoor reeds aangegeven, zal het titelonderzoek naar vorige aandelentransacties die op een rechtsgeldige wijze zijn geschied, niet te uitgebreid behoeven te zijn. De transactie zal daarom niet trager geëffectueerd worden dan bij een onderhandse akte. Dit zal anders zijn bij vennootschappen die hun zaken in het verleden niet goed hebben geregeld; dit pleit des te sterker voor invoering van de notariële akte.

5. *Kostenaspect*

Ondergetekenden verwachten niet dat de notariële tussenkomst in het algemeen tot een kostenverhoging zal leiden. Het ligt voor de hand dat de notaris voor deze werkzaamheden het gebruikelijke uurtarief in rekening zal brengen. Globaal zal dit tarief overeenkomen met het tarief van andere deskundigen die een onderhandse aandelenoverdracht tot stand zouden kunnen brengen. Voor vennootschappen die hun vennootschappelijke zaken (juridisch) goed regelen, zal de verplichte notariële akte als regel dan ook niet tot extra kosten leiden.

6. *Aanvullende wetgeving*

De ondergetekenden zijn van oordeel dat zowel in het kader van de bestrijding van misbruik als met het oog op de rechtszekerheid aanvullende wetgeving gewenst is. Zij doelden daarbij op wetgeving met betrekking tot het aandeelhoudersregister. Thans is de inschrijving in het aandeelhoudersregister geen voor de levering van aandelen constitutief voorschrift. Dit betekent dat degenen die een aandeelhoudersregister raadplegen geen zekerheid hebben dat degenen die als aandeelhouder zijn vermeld ook daadwerkelijk aandeelhouder zijn.

Het is de ondergetekenden bekend dat een herziening van de wettelijke regeling omtrent het aandeelhoudersregister niet bij een amendement als het onderhavige te realiseren is. Zij verzoeken dan ook de Minister om na afwikkeling van het onderhavige wetsontwerp een nieuw wetsontwerp aan de Kamer aan te bieden, waarin de regeling omtrent het aandeelhoudersregister wordt herzien. Overwogen zou kunnen worden de inschrijving in het aandeelhoudersregister als een constitutief vereiste voor te schrijven voor de overdracht van aandelen op naam.

Vermeend
V. A. M. van der Burg